

סוכות

גליון 60 התשע"ד

הג שמח!

בשם ה' נעשה ונצליח

עזרי נעם ה' עושה שנים וארץ

אשכול יוסף

חידושים נפלאים ועונג שבת בפרשת השבוע

מואת הצב"י רבי יוסף חי סימון טוב שליט"א מוחה"ס "כרם יוסף"
ראש ישיבת המתמידים "אור התורה" ליומי דפגרא לצעירים מצטיינים ירושלים ת"ו

בברכת מרגל ורבנן רבותינו הגאונים ראשי הישיבות, הגאון הגדול רבי **נושה צדקה שליט"א** ר"י "פורת יוסף" והגאון הגדול רבי **דוד כהן שליט"א** ר"י "חברון"

כיון שבאו לידי קלות ראש בשמחת בית השואבה במקדש למה לא התקינו שלא יבואו נשים כלל ודין?

אמרו רבותינו (סוכה נא): בראשונה היו נשים מבפנים בעזרת נשים ואנשים מבחוץ ברחבת הר הבית, והיו באים לידי קלות ראש, התקינו שיהיו נשים מבחוץ ואנשים מבפנים, ועדיין באו לידי קלות ראש, לכך חידשו דבר גדול בהלכה, שלמרות שאסור לחדש דבר בבניין המקדש, התקינו לוחות עץ וקרשים בולטין בכתלים סביב, וכל שנה היו מסדרין אותם שיהיו נשים עומדות שם בשמחת בית השואבה ורואות, והאנשים למטה.

וקשה לי כיון שראו חכמי ישראל שבאו פעם אחר פעם לידי עוון חמור זה של קלות ראש שאחרינו מי ישרונו, למה לא תיקנו שלא יבואו נשים כלל לשמחת בית השואבה שבמקדש ודין?

ביאור א'

שמא הוי גזירה שאין הציבור יכול לעמוד בה

לפי פשוטו אולי י"ל דהוי גזירה שאין הציבור יכול לעמוד בה, לכן עד כמה שאפשר לתקן באופן שגם הנשים יוכלו לבוא מתקנים, ולולא זה היו מתקנים שלא יבואו נשים, וכן ראיתי באחד המפרשים שכתב לתרץ כן. אך דוחק דלכאוי חכמי ישראל יכלו לאסור על הנשים מלבוא לשמחת בית השואבה.

ביאור ב'

כיון שטורחות לקרבנותיהם לא ראוי למונען משמחת המקדש

עיי"ל כיון שמטריחים את הנשים לבוא למקדש להקריב קרבנותיהם וכדומה, לא ראוי שימנעו מהם מלבוא לשמחת בית השואבה, שאם לא כן נמצאת מכשילן לעתיד לבוא.

ביאור ג'

חיוב שמחה בבית שואבה מכה שמחת חג שנשים חייבות

אי נמי י"ל שכיון שהיה אפשר לתקן שיהיו גם הנשים בשמחת בית השואבה, לכך אינו ראוי שימנעו מהם שמחה זו, בפרט לדעת הרמב"ם בספר המצוות (מ"ז ע"ז) שסובר שכל מהות שמחת בית השואבה היא מכה החיוב של שמחת בחג, שיש מצוה להרבות בחג בשמחה, והרי גם נשים מחויבות לשמוח בחג, לכך עשו תיקון בבניין המקדש שגם הנשים

יוכלו לבוא ולשמוח בשמחת בית השואבה. צא ולמד ממה שכתב החינוך (מ"ז ט"ז) שטעם ושוורש החיוב לשמוח ברגל ובשמחת בית השואבה הוא לפי שהאדם נכון על ענין שצריך טבעו לשמוח לפרקים. והלא גם הנשים בכלל זה, לכך עשו תיקון גדול שיבואו גם הם וישמחו בשמחת החג.

ביאור ד'

הז"ל היו מוכיחים את העם בשמחת בית השואבה

לפי מה שהארכנו לבאר שבעת שמחת בית השואבה היו חכמי ישראל מוכיחים את העם להדריכם בנתיבות התורה והיראה, ולקרב ליבם לאבינו שבשמים, ולסלק מידיהם כל און, לכך אדרבה היה עניין גדול שיבואו גם הנשים שישמעו דברי התוכחה וילכו ויחנכו ילדיהם בדרכי ה'.

וכמו שמצינו בגמרא (סוכה נג): על הלל הזקן כשהיה שמח בשמחת בית השואבה אמר אם אני כאן הכל כאן, ואם איני כאן מי כאן, אם אתה תבוא אל ביתי אני אבוא אל ביתך, אם אתה לא תבוא אל ביתי, אני לא אבוא אל ביתך, ופירש רש"י שהיה דורש לרבים בשמו של הקב"ה אם אני כאן, כלומר כל זמן שאני חפץ בבית הזה ושכינתי שרויה בו יהא כבודו קיים ויבואו הכל כאן, ואם תחטאו ואסלק שכינתי מי יבא כאן.

ומצינו עוד ברש"י (סוכה נה): שכתב שבראשון של חול המועד אומרים מזמור "הבו לה' בני אלים הבו לה' כבוד ועוז", שכולו דברי כיבושין לנאספים לעזרה למצות החג, ושמחים שמחת חג ומוכיחים "מה לך לספר חוקי", למה לך לבא לבית זה עם שאר עמי אם אינך חוזר בתשובה.

ביאור ה'

עניין שמחת בית השואבה היא ליתן שיר ושבה להשי"ת

הריטב"א (סוכה נג): כתב: והוי יודע שכל השמחה היתירה היתה בהלל ולהודות לה' על הטובה שעשה לישראל להשרות שכינתו בתוכנו וגם כנגד העוה"ב הנתון לצדיקים ולפיכך לא היה אלא על ידי גדולים וחסידים שלא יראה קלות ראש וכשמחת בחורים, וזהו ששינוי חסידים ואנשי מעשה היו מרקדין לפניהם באבוקות של אור ואומרים דברי שירות ותשבחות, והלויים עונים בכנורות ובכל כלי שיר בלי מספר. ולפי זה מיושב שראוי שגם הנשים יבואו ליתן תודה והלל להשי"ת.

ביאור ו'

כיון שהשמחה על שנתכפרו עוונותינו ביוה"כ

רבותינו בעלי התוספות (ויקרא כ"ג ל"ט) כתבו שתוכן ענינה של שמחת החג בחג הסוכות הוא משום שעבר יום הכיפורים ונמחלו עוונותיהם של ישראל, וזה לשונם: אבל בסוכות באספכם את תבואת הארץ, שכבר אספתם את כל תבואת הארץ בבית וגם עבר יום הכיפורים ונמחלו עוונותיכם, יש לכם להוסיף שמחה על שמחה ולהתעסק בה.

ומורנו ראש הישיבה הגאון הגדול מוה"ר דוד כהן שליט"א ראש ישיבת "חברון" בספרו זמן שמחתנו (מ"א ע"ג) כתב שישוד זה מפורש בילקוט שמעוני (ויקרא י"ז ט"ז) שאמרו ששונה חג הסוכות שנאמר בו שלוש

בטעם שבלייל הושענא רבה נוהגין להיות ערים כל הלילה?

טעם א'

לפי שביום הושענא רבה הוא זמן החיתום האחרון

בפשטות נראה לומר שלפי שיום הושענא רבה הוא זמן החיתום הסופי לכך נשארים בו ערים כל הלילה לעסוק בתורה שרב כוחה להגן ולהפוך גזר דינו של האדם לטובה ולברכה, והכל הולך אחר החיתום. וכמו שאמרו **בזהר הקדוש** (פרשת וז 77 ל"ב ע"ג) שביום שביעי של חג הסוכות הוא סיום דין העולם, ופתקים יוצאים מבית המלך, וגבורות מתעוררות ומסתימות בזה היום. ועוד אמרו **בזה"ק** (פרשת ויחי 77 ר"כ) שאם זוכה האדם בתשובה ולא שלימה כראוי, תולים לו עד אותו יום אחרון של עצרת שהוא שמיני לחג.

ורבינו אברהם בן רבי נתן הירחי בספרו **המנהיג** (כלכות ערצב וקפפת כמזבח) כתב שבהושענא רבה מתקיימת חתימת ג' ספרים הפתוחים לפני הקב"ה ונחתמים ביום הכיפורים ובהושענא רבה תכלית הכפרה אחרי שכבר שהתענינו מערב ראש השנה עד יום הכיפורים ונמחלו העונות והזדונות והפשעים ועל חייבי מיתות שווגין הם גולין מהבתים לסוכות שהן דירת עראי ועל זה נתכפר לנו הגלות.

ובספר **המנהגים** כתב בשם **המדורש**, נקרא שמו הושענא רבה, שאמר הקב"ה לאברהם אני יחיד ואתה יחיד אתן לבניך יום המיוחד לכפר בו עונותיהם וזה הושענא רבה, פירוש שמי אהיה בגימטריא 21, ואתה אברהם בדור 21, כלומר 10 דורות מאדם ועד נח, 10 דורות מנח עד אברהם, וגם הושענא רבה הוא 21 ימים לתשרי. אמר לו הקב"ה לאברהם אם אין כפרה לבניך בר"ה יהיה כפרה ביום כיפור, ואם לאו בהושענא רבה. וכתב שלכך אין מקיזים דם בהושענא רבה שהוא יום דין.

טעם ב'

להשלים מה שחיסר כל השנה בקריאת שמו"ת

האבודרהם (סדר תפילת סוכות) כותב שבלייל הושענא רבא נוהגין מקצת אנשים לקרות את התורה כולה מראש ועד סוף, משום דאמרינן בפ"ק דברכות (ה) לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הציבור שנים מקרא ואחד תרגום, ואפשר שלא השלים כל הפרשיות עם הציבור, ולפיכך קורא בלילה הזה התורה כולה וישתלמו פרשיותיו עם הציבור.

טעם ג'

הושענא רבה יום אושפיזא דדוד שהיה נוהג להיות ניעור בלילות

בספר **טעמי המנהגים** (עמ' ע"ג) כתב בשם ספר מחזה אברהם (דקונטרס חזון למועד) שהטעם שבלייל הושענא רבה ניעורין כל הלילה ואומרים כל הספר תהלים, מצד שהוא אושפיזא דדוד המלך ע"ה, ודוד היה ניעור ולא היה ישן רק שיתין נשמי והיה אומר שירות ותשבחות, לכך אנו מעוררים ותופסים במידתו בלילה הזה.

טעם ד'

לפי שביום הושענא רבה נחתמים הוא זמן החיתום על המים

בספר **חיי אדם** כתב שלפי שמרבין בו לומר הושענא, לפי שבחג נידונין על המים והכל הולך אחר החיתום ולכן נוהגין להיות נעורים כל הלילה. ומבואר מדבריו שעיקר מה שנשארים בליל הושענא

ובשפת אמת כתב שכמו שהיה ביציאת מצרים על ידי ענני הכבוד שהלכו במדבר נתקברו לה' יתברך עד שאמרו נעשה ונשמע וקיבלו את התורה, על ידי שנזדככו בנוסעם בענן ה', כמו כן בימי הסוכות על ידי הסוכה צלא דמהמנותא נתקברו בני ישראל לה', עד שזוכין לשמוח בשמחת התורה. והן הן הדברים שימי הסוכות בכלל והושענא רבה בפרט, הן ההכנה לקראת שמחת תורה.

שמחות "ושמחת בחגך" "והיית אך שמח" "ושמחתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים", מה שלא מצינו בשאר מועדים, לפי שבחג הסוכות נטלו הנפשות דימוס ביום הכיפורים כמו שנאמר "כי ביום הזה יכפר עליכם" ועוד שהתבואה ופירות האילן בפנים. והוסיף לדקדק כן גם מהגמ' בסוכה (ג). שנתייחדה בשמחת בית השואבה שמחת בעלי תשובה ששמחים על זקנותם שכפרה על ילדותם, שיש מהן שהיו אומרים אשרי ילדותינו שלא ביישה את זקנותנו אלו חסידים ואנשי מעשה, [שהם עומדים בתשובה תמיד], ויש מהן אומרים אשרי זקנותנו שכפרה את ילדותנו אלו בעלי תשובה, אלו ואלו אומרים אשרי מי שלא חטא, ומי שחטא ישוב וימחול לו. ולפי זה י"ל שממילא ראוי שגם הנשים ישתתפו בשמחת בית השואבה

ביאור ז'

ריבוי השמחה בבית השואבה היתה על ניסוך המים להוציא מליבן של צדוקים לכך מוכרח שישתתפו בה גם הנשים

לאור מה שביאר בספר **חזון למועד** (ח"ג חזיון י"ג) שכל השמחה של בית השואבה על שם ניסוך המים, והיו עושים בעסק גדול כמו שאמרו (ע"ג נ"א) קרא הגבר תקעו והריעו ותקעו, ופירש **רש"י** שזה סימן לילך למלאות המים לניסוך מן השילוח. **והתוספות** (ע"ג) כתבו שהיו שוהין בתקיעות ותרועות עד שהאיר היום שלא יפסלו המים בעמוד השחר בלינה, וביאר שהיו עושים כל זה להוציא מלב הצדוקים שלא היו מודים בניסוך המים.

כמו שאמרו בגמרא (מ"ה) ולמנסך אומר לו הגבה את ירך שנראה שתיתן המים בספל לפי שהצדוקין אין מודין בניסוך המים, שהיו רוצים להראות שעניין ניסוך המים הוא דבר גדול הלכה למשה מסיני, אף שהרמז על זה בתורה קלוש מאד (רש"י ע"ג), ועל כן עשו את ניסוך המים בשמחה עצומה עד שלא ראו שינה בעיניהם. כמ"ש במנחות (ס"ג) גבי קצירת העומר.

ביאור ח'

היו מוכרחים לעשות תיקון בשביל הקהל שהנשים חייבות בו

אחר העיון נראה ליישב דכיון שיש חיוב הקהל בכל שנת השמיטה בחג הסוכות, ולזה מוכרחים שגם הנשים יבואו, כמו שנאמר "הקהל את העם האנשים והנשים והטף וגרך אשר בשעריך למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו את ה' אלהיכם ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת". ואם כן ממילא היו מוכרחים לעשות תיקון בבניין הבית של לוחות עץ וקרשים בולטין בכתלים סביב, ושם באותם גזוזטראות היו הנשים, לכך התקינו שיהיה תיקון זה גם לשמחת בית השואבה, שיזכו הנשים להשתתף בה.

ומצאתי שכתב כיוצא בזה בספר **יסוד יוסף** (פכחה יום טוב עמ' ק"ל) שלא היה שייך לתקן שלא יבואו נשים כלל לשמחת בית השואבה דדבר המפורש בתורה אין כח ביד חכמים כמו שכתב **הט"ז** (א"ח סימן תקפ"ח סק"ה, וע"ע צ"ח ברכס יוסף מנילכ עמ' ז' ש"כ כ"א ע"ה), והרי מפורש בתורה הקהל האנשים והנשים והטף כי גם המה באים לשמוע ומחויבים בדבר, ושכן המנהג הטוב נוהג תמיד בדורותינו לבוא הנשים גם כן לשמוע דרשה מפי חכם הדורש ומועיל ועביד ומהני שיכנס בלבם יראת שמים ולדעת את המעשה אשר יעשון וכל זה אם מתנהגים על פי התורה לעשות תיקון גדול כמו בבהמ"ק הנשים מלמעלה ואנשים מלמטה שלא יבואו ח"ו לידי עוון אבל בלא זה לא יועיל הדרשה והמוסר והוי מצוה הבאה בעבירה.

ביאור ט'

בשמחת בית השואבה שואבים רוח הקודש

כמה ת"ח השיבוני שחז"ל טרחו לתקן שגם הנשים יהיו בשמחת בית השואבה במקדש כדי שלא להפסידם ממה שדרשו רבותינו **בירושלמי** (סוכה פ"ב כ"ה) אמר רבי יהושע בן לוי למה נקרא שמה בית השואבה, שמשם שואבים רוח הקודש. אמר רבי יונה, יונה בן אמיתי מעולי רגלים היה ונכנס לשמחת בית השואבה ושרת עליו רוח הקודש. ודוחק.

למה קבעו חז"ל את שמחת תורה בחג שמיני עצרת ולא בשבועות?

הנה חז"ל קבעו את יום שמחת תורה בחג שמיני עצרת, ותמוה למה קבעוהו דוקא בחג שמיני עצרת ולא קבעו שמחת תורה בחג השבועות. ולכאורה יותר היה ראוי לקבוע את יום שמחת התורה בחג השבועות שהוא זמן קבלת תורתנו?

ועוד הלא שמיני עצרת חג בפני עצמו (כ"ה ד), ויש לו גם טעם כמו שכתב רש"י (ומקורו צמדיש ויק"פ) "עצרת הוא" עצרתי אתכם אצלי כמלך שזימן את בניו לסעודה לכך וכך ימים, כיון שהגיע זמנו להפטר אמר בני בבקשה מכם, עכבו עמי עוד יום אחד, קשה עלי פרידתכם.

יישוב א'

בזמן מתן תורה עדיין לא היו ישראל שמונים בקבלתה אלא רק אחרי איזה זמן שהרגישו את מתיקותה ועריבותה של תורה

העולם מתרץ קושיא זו במשל למלך שהיתה לו בת יחידה משכילה נאה ובעלת מדות תרומיות, וביקש לה המלך חתן כליל המידות והמעלות מאנשי האצולה ושרי המלוכה, ואחר שלא מצא את אשר חשקה נפשו, נתן עיניו באיזה בחור מיוחד בעל מידות תרומיות מפשוטי העם, קראו המלך ובישרו שנותן לו את ביתו לאשה, והודיעו גם את מועד חופתם, ואמנם החתן עצמו הגם ששמח על הזכות שנפלה בחלקו להיות חתן המלך, מאידך נתעצב ונתקף בחרדה וקבע בלבו כי בת המלך חולה ובעלת מום נסתר שאם לא כן לא היה המלך בוחר בו לחתנו מאחר והוא מפשוטי העם. ועל כן יום חופתו שנערכה ברוב פאר והדר נהפכה לו לעצב ויגון.

וכשחלפו ועברו ימי השמחה החל החתן לבדוק חסרונו, ואולם ככל שהרבה לחקור ולבדוק נוכח לדעת שמושלתם וכלילת המעלות היא, וזכיה גדולה נפלה בחלקו, ולאחר זמן פנה למלך וביקשו לקיים את שמחת הנישואין בפעם נוספת, בהסבירו שימי המשתה והשמחה היו נחלת אחרים, והוא עצמו היה שרוי בצער ויגון, ותוגה היתה נגינת ליבו ולא שת לנגינתם של הנגנים, אך עתה שחשף וגילה את ערך אשתו מבקש הוא לשמוח באמת את שמחת הנישואין, וכמובן שהמלך נענה לקשתו.

והנמשל שבשעה שהקב"ה ביקש מישראל שיקבלו את התורה, וגם כפה עליהם הר כגיגית על תורה שבעל פה, עם ישראל חששו שמא חלילה יש איזה חיסרון בקבלת התורה, שמא יהיה להם צער מכך וכדומה, [וראיה לדבר ממה שדרשו רבותינו במסכת יומא (פ"ג). וישמע משה את העם בכה למשפחותיו" (צמדיש כ"ה) שבתחילה איזה זמן אחרי מתן תורה כשפירש משה לישראל שנאסרו להם לשכב אצל עריות היו בוכין, שהורגלו לישא איש את אחותו וכיוצא בזה, ועוד שאחרי מתן תורה חטאו בעגל. ואולם אחרי שקיבלו וקיימו את התורה וטעמו וראו את טיבה ומתיקותה ויפיו של תורה"ק, וחשו כי היא חיינו ואורך ימינו ובלעדה למה לנו חיים, או אז ביקשו לקבוע מועד לשמחה על קבלת התורה.

אשר על כן מובן היטב הטעם שלא נקבע חג השבועות לזמן של שמחה על מתן תורתנו, אלא קבע לנו הקב"ה את שמיני חג עצרת לחגוג בו את שמחת תורה"ק, [אך עדיין קצת קשה למה קבעו לנו חז"ל את יום שמחת תורה דוקא אחר חג הסוכות].

יישוב ב'

במשך ימי החג ושמחת בית השואבה מתקדש ומטהר בתכלית השלימות כל התורה שלמד בשנה החולפת וממילא זהו הזמן לשמוח בשמחתה של התורה

נראה ליישב דהנה תכלית עסק תורה"ק ללומדה לשם שמים כי כך השי"ת חפץ וציוה בתורתו, ואמרו רבותינו בפסחים (פ"ג) אמר רב יהודה אמר רב לעולם יעסוק אדם בתורה ומצוות אף על פי שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה. וכתב הגר"ח מוולז'ין בספרו **נפש החיים** (ש"ג פ"ג) שכמעט אי אפשר מתחילה להשיג מדרגת לימוד התורה לשמה כראוי, ולכן גם הוא אהוב לפני השם יתברך, ולכך אמרו "לעולם" יעסוק אדם בתורה ובמצוות אפילו שלא לשמה, היינו בקביעות, שאף אם לפעמים יפול במחשבתו איזה פניה לעצמו, לשם גאווה וכבוד וכיוצא בזה, עם כל זה, אל ישים לבו לפרוש או להתרפות מן התורה בעבור זה חס ושלוש, אלא אדרבה יתחזק מאד בעסק התורה, ויהיה נכון לבו ובטוח שבודאי יבוא מתוך כך למדרגת לשמה.

והנה אחרי הימים הנוראים וחג הסוכות משיג האדם דרגת עבודת השי"ת בשמחה מאהבה, ועל ידי שחזור האדם בתשובה מאהבה, נהפכים זדונותיו למצוות, כמו שדרש ריש לקיש ביומא (פ"ה) גדולה תשובה

מאהבה שזדונות נעשות לו כזכויות שנא' (יחזקאל ל"ג) "ובשוב רשע מרשעתו ועשה משפט וצדקה עליהם הוא יחיה". נמצא שעל ידי השמחה הגדולה שהיתה שורה בחג הסוכות ובית השואבה היו עם ישראל חוזרים בתשובה שלימה מאהבה ועל ידי כך כל עסק לימוד התורה שלמדו כל השנה החולפת, אפילו אם היה להם כזה לימוד שלא היה לשמה או אפילו ח"ו על מנת לקנטר, הרי שעל ידי התשובה מאהבה כל אותו הלימוד נהפך ללימוד תורה מקודש וטהור, ועל כן אין לך זמן יותר מתאים מחג שמיני עצרת בסיום חג הסוכות לחגוג בו את שמחת תורה ברוב פאר והדר וקולות וברקים.

אחר הדברים האלה יש לפרש את מאמר רבותינו **במדרש** (רות רב"ה פ"ה ד) שמשמחת בית השואבה שהיתה בבית המקדש היו שואבים תורה לכל העולם, דאמר רבי נחוניא משום רבי יהושע בר רבי אבין ששם היו שואבין רוח הקדש וחכמה ותורה לעולם שנא' (ישעי' כ"ג) "וישאתם מים בששון ממעיני הישועה". ולכאוי צ"ב איזה תורה היו שואבין לכל העולם על ידי השמחה, ואולם לפי מה שנתבאר דברי המדרש מאירים שעל ידי השמחה בבית השואבה היו שואבים את כל התורה שלמדו בכל ימות השנה לקדשה ולטהרה מחדש בתכלית השלימות.

יישוב ג'

לא ראוי לחגוג את שמחת תורה בזמן קבלת התורה בשבועות שהרי טוב לאדם שלא נברא ונגרם בו צער לישראל, אבל אחר הימים הנוראים וסוכות שכולם מפשפים במעשיהם אז ראוי לשמוח בשמחת התורה

הגאון ר' זלמן סורוצקין זצ"ל מפרש (בדרוש לשמחה חורב, כז"ו) כס' נפש ונשמת עמי מ"ב) שלא קבעו חז"ל את שמחת תורה בחג השבועות לפי שאין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו, שהרי ידוע שנמנו וגמרו שנוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא (סו"ט) שיש לאדם בכל יום מלחמה גדולה עם יצר הרע שמבקש להמיתו (קידושין ג'), ואם אינו מקיים את מצוות ה' הרי באמת נוח לו שלא נברא, ולכך לא ציוה הקב"ה לשמוח ביום מתן תורה יום שגרם פחד אצל כל אחד מכלל ישראל שהלואי נוח לו שלא נברא יותר מנשברא.

לכך קבעו חז"ל זמן שמחת תורה מיד אחרי חג הסוכות כשעושה האדם תשובה מאהבה ומקיים בעצמו (מ"ב שאלמו ש"ס צט"ו) ועכשיו שנברא יפשפש במעשיו, שהלא כל אחד מפשפש במעשיו בראש השנה ויום הכיפורים בעשרת ימי תשובה ובחג הסוכות, ובשעה שכל כלל ישראל עוסקים בתשובה ומעשים טובים יכולים להגיע לשמחה הרוחנית של שמחת תורה, לכך קבעו את שמחת תורה דוקא בשמיני עצרת.

בשורה משמחה לימי בין הזמנים

לאור בקשת רבים הננו להודיע
כי עדיין ניתן בס"ד להשיג
דיסק שמיעה של המעמד חיזוק
האדיר שהתקיים אשתקד
בהיכל ישיבתנו הקדושה

**כנינוס הובאו מכתביהם
הנלהבים של רבותינו גדולי
הדור ששיגרו מיוחד לכנס
חיזוק, ונשא דברים חוצבי
להבות אש הרבנים הגאונים
שליט"א**

**בדיסק זה שיתח חיזוק
עצומה להתמודדות התורה
המתוכבלת בעצות והנהגות
מאת הגאון הגדול המפורסם
מריה דכולא תלמודא
רבי יהושע כהן שליט"א
ושנשא דברי חיזוק עידוד
והדרכה וגם דברים על
הענינים העומדים על הפרק**

**ניתן להשיג
ברשת חנויות גל פז
(המחיר 5 ₪ בלבד! לזיכוי
הרבים - הקודם זוכה!!!)**

**מערכת "אשכול יוסף"
שע"י מכון "כרם יוסף" ומוסדות
"אור התורה" בישראל
דוא"ל:
keremyosef@okmail.co.il**

ניתן לקבל את העלון ישירות למייל

שלח בקשה לדוא"ל של המערכת

[המאושר ע"י גדולי שליט"א]

© השירות ללא תשלום לזיכוי הרבים

**גיליון "אשכול יוסף" יוצא לאור
על ידי האחים היקרים והמבורכים
מר גדעון ואהרן ניסים הי"ו
שנשארו על עצמם כל הוצאות הדפוס
לברכה והצלחה להם ולכל בני
משפחתם היקרים שיחיי
יה"ר שיזכו לשנים רבות נעימות
וטובות, וחג שמח!**

מוקדש לעילוי נשמות הוריהם היקרים
סלם אליה בן מסעודה ז"ל
ונריה בת גורג'יה ע"ה, ת. ג. צ. ג. ה.

**יישוב ד' - נהוג שמיני חג עצרת שהקב"ה שנוח בו בישראל שקשה עליו פרידתנו כל עם ישראל
שנוחים בהקב"ה ובתורתו, ועל ידי השתתה בתורה נוראים שאיננו נפרדים מהקב"ה**

אמרו רבותינו **במדרש** (ילקוט פינחס רמז טפ"ב) אמר רבי אלכסנדר משל למלך שנודמנה לו שמחה,
וכל שבעת ימי המשתה היה בנו טורח עם האורחים, וכיון שיצאו שבעת ימי המשתה אמר המלך לבנו
יודע אני שכל ימי המשתה היית טורח עם האורחים עכשיו אני ואתה נשמח יום אחד ואיני מטריח
עליך הרבה אלא טול תרנגול אחד וליטרא אחת של בשר.

כך כל שבעת ימי החג ישראל עסוקים בקרבנות של אומות העולם דאמר רבי פינחס כל אותן שבעים
פרים שהיו ישראל מקריבין בחג כנגד שבעים אומות שלא יצדה העולם מהן, מה טעם יתחת אהבתי
ישטונני ואני תפלה" בטוחים אנו בתפלה, וכיון שיצאו שבעת ימי החג אומר הקב"ה לישראל עכשיו
אני ואתם נשמח יחד ואיני מטריח עליכם הרבה אלא פר אחד ואיל אחד, וכיון ששמעו ישראל כך
התחילו מקלסין להקב"ה ואומרים "זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו". אמר רבי אבין אין אנו
יודעין במה לשמוח אם ביום אם בהקב"ה, בא שלמה ופירש "נגילה ונשמחה בך", "בך" בתורתך,
"בך" בישועתך, אמר רבי יצחק "בך" בעשרים ושתים אותיות שכתבת לנו בתורתך.

ומעתה עולה על נס שקבעו חז"ל את שמחת תורה בשמיני עצרת דוקא, דאדרבה כל מהותו של שמיני
חג עצרת היא לשמוח בתורה. שהקב"ה קובע יום זה לשמוח עם ישראל, ושמחתו של הקב"ה אינה
מצד השמחה בתורה אלא בישראל, שאנו חביבים לפניו. ובאותה מידה אנו שמחים בהקב"ה,
בתורתו, דקב"ה ואורייתא חד הוא, וכמבואר **בילקוט** שישראל הסתפקו אם לשמוח ביום או
בהקב"ה, כלומר אם לשמוח מצד חיוב מצות היום שהקב"ה קבעו לנו לשמחה, או שכמו שהקב"ה
ביום זה שמח בנו, כך עלינו לשמוח בו ובתורתו, ולא מצד חובת היום, ופשט שלמה המלך ע"ה את
הספק שודאי עלינו לשמוח בהקב"ה ובתורתו. ולכך קבעו חז"ל לסיים בו את התורה.

ועל פי זה מיושב קושיית **הקרבן אורה** (מועד קטן ט) ועוד **אחרונים** היאך קבעו חז"ל את שמחת תורה
בחג שמיני עצרת, והלא אין מערבין שמחה בשמחה, והיאך מערבין שמחת התורה בשמחת החג. ברם
לפי מה שנתבאר לק"מ, דאדרבה כל מהות שמחתנו ביום שמיני חג עצרת הוא על שמחת התורה,
שאנו שמחים בהקב"ה, וממילא לא שייך כאן עירוב שני שמחות, שהכל שמחה אחת היא.

וכיוצא בזה האריך לבאר מורנו הגאון הגדול **מוה"ר דוד כהן** שליט"א ראש ישיבת "חברון" בספרו
זמן שמחתנו (מאמר מ"ב עמ' ה'), וכתב ליישב על פי זה קושיית הגר"ח מה נשתנה דין השמחה
שבשמיני עצרת דאיכא בו ריבוי שמחה יותר מכל חג, מדאמרו ישראל "זה היום עשה ה' נגילה
ונשמחה בו". אך לאור האמור אתי שפיר דכיון שכל ענין השמחה בשמיני עצרת היא בהקב"ה על
ידי השמחה בתורתו, שאין מקום לשמוח בהקב"ה אלא מתוך שמחת התורה, לפיכך השמחה בחג זה
הוא גדול ונעלה יותר משאר מועדים.

והוסיף **מורנו ראש הישיבה** שליט"א לדקדק כאמור דתוכן שמחת שמיני עצרת בתורה, ממה שכתב
תלמיד הרשב"א רבי יעקב סקילי זצ"ל בספרו **תורת המנחה**: ועל כן נהגו ישראל בכל מקומות
מושבותיהם לעשות שמחת התורה ביום חג שמיני עצרת, כי אין לנו עצרת בשמיני ולא רגל בשמיני כי
אם זה. ושכן כתב גם **הספורנו** (ויקרא כ"ג): עצרת הוא, שזה היום אחר חג הסוכות, אשר בו שלמו כל
שמחות הרגלים הוא קודש להיות יום עצרת, שיעצרו במקומות הקודש, ותהיה שמחה של תורה
ומעשים טובים, כאמרו "ישמח ישראל בעושי"ו ומפורש דשמחתו של היום היא שמחת התורה.

ויש להוסיף עוד שאחרי שהקב"ה אומר לישראל קשה עלי פרדתכם ולכך קובע את יום שמיני חג
עצרת לשמוח עם ישראל, לכך עם ישראל משיבים לו שאכן אין אנו נפרדים ממנו, אלא שמחים
בשמחת התורה, ולא זו בלבד אלא שאנו מתחילים ביום זה התורה בבראשית, שזה אות שנמשיך
בעז"ה לעסוק בתורה בכל השנה, וכל זמן שאנו עוסקים בתורה אנו קשורים בהקב"ה ולא נפרדים
ממנו. [נמצא לפי"ז שמי שאכן זוכה להתחיל את התורה כראוי ביום זה, ממשיך הוא את הדביקות
בהקב"ה לכל השנה באותה דרגה של שמיני עצרת].

ועל פי זה מיושב מה שהקשה בספר **מועדי ה'** (סוכות ע"י ק"ט) על **הטור** (סי' תס"ט) שכתב שביו"ט
האחרון שמחין ועושין בו סעודת משתה לגמרה של תורה, ונוהגין שהמסיים התורה והמתחיל
בראשית נודרים נדבות וקוראים לאחרים לעשות משתה. והקשה על **הטור** דבשלמא על הסיום יש
מקור לעשיית המשתה [כמבואר **במדרש** (תחילת שיר השירים) "ויקץ שלמה והנה חלום ויבוא ירושלים
ויעמוד לפני ארון ברית ה' ויעל עולות ויעש שלמים ויעש משתה לכל עבדיו" אמר רבי יצחק מכאן
שעושין סעודה לגמרה של תורה. ובשבת (ק"ט). אמרו שאב"י היה עושה יו"ט לרבנן כשאחד
מהתלמידים היה מסיים מסכתו, וכן פסק הכ"מ יו"ט רמ"ז כ"ו), ובגמרא ב"ב (ק"ה) פירש **הרשב"ם**
שלא היה ימים טובים לישראל כט"ו באב לפי שאותו יום שפסקו היו שמחים שבאותו יום היו
משלימין מצוה גדולה כזאת]. אבל מניין להטור המקור לעשות משתה על תחילת התורה?.

ברם לפי מה שנתבאר שהשמחה בשמיני עצרת לא רק על סיום התורה, אלא אדרבה גם על תחילת
התורה, שאנו מראים להקב"ה שאיננו נפרדים ממנו, מיושב דברי הטור שכתב כאמור שהשמחה היא
גם על תחילת התורה, ושלכן נהגו שחתן בראשית נודר נדבות וקורא לאחרים לעשות משתה.